

СЕНДАН ПИНХОН СИРИМ ИЖДИР

ОШИҚОНА

Шариат очди йўлингни,
Тариқат тутди кўлингни.
Ёр ишқида мажнун бўлиб,
Висол истаб, шавқа тўлиб,
Тақво йўлни тутиб маҳкам,
Зикр айлаб номиги ҳар дам,
Маърифатдан олиб баҳра,
Ҳикмат териб қатра-қатра,
Ҳақиқатга эришигайсан,
Жонон билан кўришигайсан.
Жонон эса бўлиб огох,
Кўриб турар сени ҳар чок.
Фано бўлган кунигин ул ёр
Тажаллий айлагай ошкор.
Муриддириман, пирим йўқдир,
Сендан пинхон сирим йўқдир.
Агарни гулдада хорман,
Жамолингдан умидворман.

Йўл бўлсин, биродар, йўл бўлсин,
Хамдардинг, ҳамроҳинг мўл бўлсин.
Дўстларинг бахтингдан шодланиб,
Душманинг кўз ёши кўл бўлсин.

Расодир дилинг ҳам, тилинг ҳам,
Не чиқса кўрарсан йўлингдан,
Кулфат, фам чекинар мунгайиб,
Гар Иблис тутмаса кўлингдан.

Елангда иккита фаришта,
Килмишинг ёзди ҳамиша.
Сен манзил ошасан хотиржам,
Кўнгил тўк, ниятинг саришта.

Аммо йўл бўлса ҳам чароғон,
Үнда фам, ташвишлар фаровон.
Кутмаган пайтингда чанг солар,
Faflatda колдирап ногаҳон.

Чумчукдан кўрканлар дон экмас,
Жоҳиллар висол деб фам чекмас,
Ким йўлга чиқиби, ошиқдир,
Ошиқлар шаънига дод тегмас!

УНУТМАЙДИ УНИ ВАТАНИ
Ўтган ота, боболар мисол
Бу дунёдан сен ҳам ўтарсан.

Сенинг ёдгор изларинг бўлиб,
Орта қолар ўғил, қизларинг.
Улар билан юрт бағри тўлиб,
Ойдин бўлар яна юзларинг.

Ниҳолларинг улғайиб, бир кун
Айланади меваозор бўкка.
Янги авлод келади мамнун
Богинг яна ободи кўлмокка.

Чуғурулашиб күшлар ёд этар,
Эсга олар япроқлар кўйлаб.
Ҳар бир авлод руҳинг шод этар,
Хурмат билан номингни сўйлаб.

Завқ-шавқ берса кимгаки ҳавас
Келажакни обод этгани.
Миннатдор эл эсадан чикармас,
Унутмайди уни Ватани.

Бу дунёдан ўтиб кетган бўлса ҳам,
Яхшини эслашар яхши сўз билан.
Ибрат маъносида, ўрни келган дам
Ёмон одамни ҳам эслашар бъазан.

Номинг ёмон бўлиб тилга тушмасин,
Даврада авлодинг кимласин номус.
Номард бир айбингга юз айб кўшмасин,
Мардлар тилин тишлаб, чекмасин афус.

Тўртта ёёқ билан ҳаттони от ҳам,
Тўғри йўйда тояр кеззи келганда.
Хом сут эмган бандада фафлат босган дам
Хато килариди күшёр бўлганда.

Кошки, хира тортиб виждан ойнаси,
Кўнгаса кўнгилнинг кўзига губор.
Нафс ибисининг макру хийлади
Ийон кўчасида кезмаса тақор.

Тангрим, қараминг кенг, кечиргувчисан,
Дилга жо қиласай деб сабокларингни,
Гунохлар орттиридим билиб-бильмасдан,
Ўзинг маҳфират кил гунохларимни.

КЕЛГАМИШ

Ўз элининг бахтини
Ўйлар Келгамиш полон.
Кўнгли хотиржам бўлсин,
Яшасин тўк, фаровон.

кеча кўлумгимга совук тасъир қилди».

«Андоекем, борчага ўлим хафи бўлди», дейди Бобур довон устидаги хатарли ахволни якунлаб. Яна шу оғир вазиятида шеъриятдан маджд олади. Энг етку фазалларидан бирининг матлаъи ўша машҳақатли дамларда топилади. Бу жада муаллиф ўзи шундай гувоҳикер беради:

Муддатуд умр (бутун умр давомиди) мунча маъшакат камроқ тортилиб эди. Бу матлаъни ўша фурсатда айтилди:

Чархнинг мен кўрмаган жабру жафоси
қолдими
Хаста кўнглим чекмаган дарду балоси
қолдими?

«Бобурнома»да тасвирланган ўта драматик воқеалар, ўлуф бир истедод, ўз ватаниндан жудо бўлиб, ўзга юртларга кетиши, атрофидаги одам-

ишионарли чиқади.

Муҳаммад Солих эса исботсиз, далилсиз умумий тарзда Бобурни золимликда айблайди, яна «зулғига тоб бериб ўтлурди» деган масҳараомуз сузуларни ёзди. Зулғига факат қиз-жувонлар ёки бесоколлар тоб беради. Бобурдай баҳордай йигитлар ўшашларга ўхшатиб масҳара килиши билан Муҳаммад Солих ўз асарининг қадрини туширади.

Адабиётшунос олимларимиз «Шайбонинома» достонининг равон ва образли тилини, ҳалбек дostonlari якин бўлган оммабоб услубини юқори, баҳолидилар. Биз бу баҳоға асосан кўшиламиш.

Фақат ширали бадий тил ҳамда оммабоб услуб нохоли максадларга хизмат килидилардан тарзи хакиқатда зид келиб қолиниши ва асарга пурпуртказиши мумкинлариги эслатиб ўтмоқчимиз.

Бобур Мирзо Шайбонийхон ҳаремида ўн йил асотарда ҳаёт кечиргандиган эгаси Ҳонзода бегим орқали «Шайбонийнома»дан ва ўнда ўз шаънига ноҳуносиб байтлар айтйилгандан хабар толган бўлса керак. Лекин Бобур бу ноҳуёй байтларга жавоб айтишини ўзига муносиси кўрмайди. Унинг хаётида бундай таъни-ю, маломатлар кўп бўлганда учун уларп-

ишионарли чиқади.

Муҳаммад Солих эса исботсиз, далилсиз умумий тарзда Бобурни золимликда айблайди. Энг Ерону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан биридир. «Халифий» раҳмон – деган иборанинг маъноси – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деганидир. Ҳолбуки, Қуръони Карим Оллоҳнинг факат расули бор, бу – Муҳаммад пайгамбари, деб таълим беради. Оллоҳнинг ҳалифаси деган уйон Шайбонийхонга атрофидаги лаганбандорлар то-

ланга олдирадиган мақтоб ва маддияларни тобора кўлпайтириб борганилар. Бунга яна «Шайбонийнома» достонидан далиллар келтириш мумкин.

Шайбонийхон Самарқандий Бухоро, Тошкент Андижон, Ҳисорга Баджонларни босбис олишиб билан қаноат қилимайди. Энди Эрону Арабистонларни ҳам фатъ этиб, зафар байргони Къабагача етказиб боришини истайди. Атрофидагилар уни афсонавий Искандар каби жаҳонгир деб улуглайдилар, яна ўни бутун мусулмон оламининг бошдин раҳбари – Оллоҳнинг ердаги ҳалифаси деб ишонтирадилар. Раҳмон – Оллоҳнинг номларидан б

